

световен мащаб. Идеята за циганска азбука, специално пригодена към изискванията на циганския език и адаптирана към основните диалектни варианти, датира от втората половина на XIX в. През годините тази идея набира скорост и през 1971 г. в Лондон, още на първото си заседание, Комисията по езика към Международния цигански съюз започна разискване на полифоничния характер на един евентуален конвергентен език, запазващ различната идентичност на многобройните наречия. През 1990 г., в резултат на дебатите на Конференцията в Ядвигин, в близост до Варшава, се приема решение, представящо не азбука — предлагането на проста поредица от графични символи не би довело до голям напредък — а протокол за разнопосочното функциониране на азбуката в целостта и разнообразието на диалектните форми. След този задължителен етап вече става възможно преминаването към следващия етап на стандартизация. Той включва нормализация на лексиката, оптимизиране на процеса на конвергенция и оптимизиране механизма на междудиалектната съвместимост, не само на устно, но и на задължителното за съвременния свят писмено равнище. В рамките на дейностите, развивани на общоевропейско равнище, теорията и практиката на ромското езикознание набляга преди всичко върху проблемите на стандартизацията на езика — приоритет за повечето цигански организации.

Приведените кратки илюстрации показват възможностите за обединяване на близки наречия в общ, гъвкав и толерантен език, както и ограниченията на самия подход — първоначалния език няма да може да обхване далечните едно от друго наречия. На един следващ етап движението към постепенна конвергенция трябва да сближи *ромското* с останалите наречия, притежаващи свое собствено оригинално развитие, и да им окаже необходимата подкрепа. Някои от публикуваните вече предварителни резултати от провежданите в момента научни изследвания, чрез анализ на архаичните форми на диалекта *кало* в Испания, недвусмислено показват голямата близост между повечето варианти. Оттук възниква и една парадоксална хипотеза: архаичните в езиково и отдалечени в географско отношение езикови форми биха могли да подпомогнат значително изработването на стандартизиран език.

Дори и да оставим на страна критерия за взаимното разбиране, т.е. за близки едно до друго наречия, и въпреки преживя-